Available online <http://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/lumenlaw>

ISSN: 2284 – 5968 (print), ISSN: 2284 – 5968 (electronic)

**Logos Universality Mentality Education Novelty
Section: Law**

2017, Volume V, Issue 2, December, pp. 67-92

**Deontological Perspectives on
Police Activity**

Larisa Ionela PAȘNICIUC

<https://doi.org/10.18662/lumenlaw.5>

Covered in:

CEEOL, Index Copernicus, Ideas RePeC,
EconPapers, SocioNet, HeinOnline

©2017 The Authors & LUMEN Publishing House.

Selection, peer review and publishing under the responsibility of LUMEN Publishing House.

How to cite: Pașniciuc, L.I. (2017). Deontological Perspectives on Police Activity. *Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2)*, 67-92. <https://doi.org/10.18662/lumenlaw.5>

Deontological Perspectives on Police Activity

Larisa Ionela PAȘNICIUC¹

Abstract: In a state of law, Police are among the most important institutions, with the aim of protecting the citizen. Although this structure appeared a long time ago, it did not cease to develop with the society and adapt to the needs of the current times. Romanian police represent the link between the state and the society, and democracy is not possible without the help of this institution. Respect for citizens' rights and freedoms is a priority for the Romanian Police, and all its actions are for the sole purpose and interest of the society. The partnerships between citizens and police help to exert their job responsibilities and improve the relationship between them.

Keywords: police, deontological perspectives, police activity, trust.

Introducere

Într-un stat de drept, Poliția se numără printre cele mai importante instituții, având ca scop protejarea cetățeanului. Cu toate că această structură a apărut cu mult timp în urmă, nu a încetat să se dezvolte odată cu societatea și să se adapteze nevoilor vremii.

Poliția Română reprezintă liantul dintre stat și societate, democrația nefiind posibilă fără ajutorul acestei instituții. Respectarea drepturilor și libertățile cetățenilor reprezintă o prioritate pentru Poliția Română, iar toate acțiunile efectuate de aceasta sunt numai în scopul și interesul societății. Partenerialele care iau naștere între cetățeni și organele de poliție ajută la exercitarea atribuțiilor de serviciu și la îmbunătățirea relației dintre acestea.

Având în vedere că Poliția Română acționează în interesul cetățenilor, aceasta organizează misiuni cu scopul de a combate criminalitatea în serie și de a preveni săvârșirea infracțiunilor. Astfel, se creează un mediu sigur pentru societate, cetățenii exercitându-și drepturile și libertățile fără a fi îngrădiți.

Puterea cu care polițistul este investit în momentul în care a dobândit statutul de polițist, nu poate fi exercitată în interes personal, acesta având în vedere ocrotirea interesului public.

¹ Faculty of Law and Administrative Sciences, Stefan cel Mare University from Suceava, Romania, larisaionela07@yahoo.com.

Personalul care lucrează în această instituție are dreptul în anumite cazuri prevăzute de lege să îngreudească anumite drepturi și libertăți ale cetățenilor. Acest fapt urmărește pedepsirea celor care încalcă legea și încercarea de a garanta tuturor drepturile constituționale.

Datorită faptului că Poliția Română are un rol foarte important în dezvoltarea statului și, totodată, a cetățenilor, imaginea pe care aceasta o are formată contează când vine vorba de încrederea pe care acesta i-o oferă. Odată cu încrederea, se vor naște anumite relații de cooperare care vor fi benefice pentru ambele părți.

Imaginea Poliției Române se formează prin comportamentul poliștilor și modul în care aceștia își îndeplinesc atribuțiile de serviciu. Odată ce un cetățean a avut parte de o experiență neplăcută, în sensul că un polițist nu l-a tratat așa cum ar fi trebuit, acesta va ezita să mai apeleze la serviciile prestate de această instituție, iar încrederea va scădea drastic. Un astfel de caz poate fi foarte ușor generalizat de către societate, datorită faptului că cetățenii urmăresc și analizează de cele mai multe ori eșecurile apărute, iar de rare ori îi interesează sau țin cont de ceea ce se întâmplă în favoarea lor.

Deoarece este importantă imaginea Poliției Române în ochii cetățenilor, s-a considerat a fi oportună o cercetare pentru a se stabili dacă societatea mai are încredere în această instituție (INSCOP Research, 2015a; 2015b; 2016).

Structura prezentei lucrări este alcătuită din două părți. Prima dintre acestea se bazează pe partea teoretică, fiind alcătuită din trei capitole, iar cea de-a doua, pe partea practică, o anchetă cu privire la încrederea pe care o au cetățenii în Poliția Română.

Pentru a putea înțelege care sunt scopurile unei instituții și pentru a înțelege cum funcționează aceasta, trebuie analizate originea și modul de funcționare al acesteia. Datorită acestui fapt, lucrarea de față începe printr-un scurt istoric al Poliției Române, pentru a se observa dacă au avut loc schimbări drastice în ceea ce o privește sau dacă imaginea acesteia a fost afectată odată cu trecerea timpului.

Poliția Română are la bază câteva legi precum Legea nr. 218 din 2002 privind organizarea și funcționarea, dar și Codul de etică și deontologie al poliștilor. Urmând aceste dispoziții cu strictețe, s-a considerat a fi necesară o scurtă analiză a acestor acte. Astfel se poate înțelege care sunt obiectivele principale ale acesteia, în ce mod își desfășoară activitatea profesională organele de poliție.

1.1. Scurt istoric al activității polițienești în România

Poliția Română, ca orice altă instituție, nu a existat dintotdeauna, iar datorită acestui fapt se consideră a fi necesară o analiză pe parcurs, din punct de vedere istoric, al apariției acesteia.

Poliția a luat naștere odată cu constituirea primelor orașe, inclusiv numele acesteia derivând de la cuvântul „polis” care definea în limba greacă *orașul*. Încă din vremurile îndepărtate, Poliția a fost văzută din prin ochii poporului ca fiind statul, personalul care îndeplinea atribuțiile administrative fiind numiți „polițiști”. Dezvoltarea statelor a dus la separarea Poliției de celelalte segmente care aveau ca scop serviciul public și a devenit mult mai puternică făcându-și simțită prezența în viața cetățenilor.

În jurul secolului al XIV-lea a luat naștere funcția de mare vornic, acesta trebuind să îndeplinească anumite atribuții de natură administrativă, militară și judecătorească. Conform atestărilor istorice, această funcție a fost creată în Țările Române, iar autoritatea era exercitată la nivel de principat.

Cu trecerea timpului, numărul atribuțiilor a început să crească, iar pentru a le îndeplini, marele vornic avea nevoie de persoane în subordinea sa, aceștia din urmă fiind numiți vornici. La începuturi, marele vornic trebuia să asigure paza curții domnești, iar mai apoi, supraveghea străinii care pășeau pe teritoriul său, hanurile care își desfășurau activitatea în interiorul principatului, dar și oamenii care locuiau în acele zone. Astfel, au început să se contureze anumite atribuții care se întâlnesc și în prezent în fișa postului unui polițist.

Poliția Română a fost menționată încă din timpul lui Neagoe Basarab și al lui Mihai Viteazul odată cu înființarea unei instituții numită Agie (Poliția Română, 2014). Aceasta a fost creată înaintea Poliției, dar atribuțiile pe care le avea erau de natură polițienească. Agia era prezentă în cele două capitale care existau în acele vremuri, și anume: București și Iași. Fiecare instituție prezentă în aceste două orașe avea în frunte un agă, denumire provenită din limba turcă. Mihai Sturzi, în timpul domniei sale, a continuat dezvoltarea acestei autorități prin organizarea pazei Capitalei, dar și cu introducerea unor acte de identitate. Mai mult, în timpul domniei lui Mihai Sturzi a apărut și o reglementare ce privea portul armelor.

Datorită domniilor fanariote care au existat între anii 1711 și 1821, instituția Agiei a ajuns la apogeul dezvoltării sale, acest fapt având loc datorită domnitorilor din acea perioadă care au creat numeroase reforme în diferite domenii. De asemenea, structura Bucureștiului a avut de suferit, aceasta fiind divizată în plăși conduse de către zapcii. La scurtă vreme

teritoriul țării urma să fie organizat în județe, acestea fiind administrate de ispravnici.

În anul 1821, Tudor Vladimirescu a hotărât ca persoanele care au ca atribuții de serviciu atât menținerea ordinii publice, cât și apărarea proprietății cetățenilor, trebuie să fie scutite de anumite taxe și impozite. Mai mult, atribuțiile poliției au fost extinse odată cu adoptarea Regulamentelor organice. După domnia acestuia a apărut și prima lege a Poliției, aceasta fiind numită „Alcătuirea poliției și îndatoririle sale”. Dispozițiile cuprinse în acest document identificau atribuțiile acestei instituții și poate fi considerat prima lege care prevedea modul în care este organizată Poliția, de asemenea, și primul document de acest tip din spațiul românesc.

Revoluția de la 1848 a adus și o reorganizare a poliției (Druga & Stirbu, 2016, p. 418) prin care a fost instituită instituția șefului poliției Capitalei, regăsindu-se în subordinea acesteia Guardia municipală.

Domnitorul Ghica Vodă, la data de 9 iunie 1850 a elaborat „Cronica polițienească”, numărându-se printre cele mai complete legi care făceau referire la organizarea și funcționarea Poliției Române. Această lege a apărut pentru prima dată în Moldova, dar mai apoi a fost adoptată și în Muntenia, acest fapt având loc datorită unificării administrative a celor două teritorii. Până la acel moment, domnitorul Barbu Știrbei nu a neglijat acest aspect, creând anumite reforme de natură polițienească.

„Cronica polițienească” era alcătuită din 158 de articole, acestea având ca obiect reglementarea atribuțiilor „înaltei poliții” și „obișnuitei poliții”. Acest moment a marcat constituirea primei structuri centrale a cărei obligații făceau referire la organizarea și coordonarea activităților polițienești. Odată cu anul 1859 a apărut și Prefectura Poliției Capitale.

De-a lungul timpului, competența organelor de poliție și-a lărgit granițele prin diferite acte. Primul pas a fost făcut prin adoptarea Legii de organizare a poliției de către Alexandru Ioan Cuza la data de 4 noiembrie 1860. Aceasta a fost urmată de Legea lui Vasile Lascăr care datează din anul 1903 și, nu în ultimul rând, Legea pentru organizarea poliției generale a statului care a apărut la data de 8 iulie 1929. Datorită acestei noi legislații, raporturile pe care poliția le avea la acea vreme cu alte structuri din cadrul statului au fost mult mai clar reglementate.

Legea de reorganizare a Poliției creată de către ministrul de interne Vasile Lascăr, își propunea asimilarea polițiștilor în cadrul magistraților. Scopul a fost acela de a crea o instituție solidă care să vină în ajutorul statului și să reușească să asigure ordinea publică pentru ca toate activitățile să se

desfășoare după cum sunt prevăzute. Astfel, s-a încercat o izolare a poliției pentru ca aceasta să nu mai fie influențată de către politicieni sau de către alți factori care i-ar putea afecta eficacitatea.

Încă din acele timpuri oamenii de seamă și-au dat seama că un stat nu se poate dezvolta dacă nu are o structură care să-i asigure și să protejeze ordinea și liniștea publică. Fiind foarte preocupat de acest aspect, Vasile Lascăr, în timpul unui discurs în fața Parlamentului a ridicat o întrebare a cărui ecou a rămas până în zilele noastre: „Cum voiți domniile voastre să se dezvolte o societate și să se întărească un stat, dacă nu e mai întâi garantată de ordinea publică și siguranța interioară?” (Biroul Protocol Inspectoratul General al Poliției Române, 2012, p. 8).

Take Ionescu, în anul 1913, pune accentul pe stabilitatea persoanelor care îndeplinesc atribuțiile polițienești și decide că aceștia din urmă pot fi revocați din funcția pe care o dețin doar după ce se va lua o hotărâre de către Comisia Disciplinară.

Marea unire care a avut loc la data de 1 decembrie 1918 nu a ușurat situația din acea vreme. Constantin Argetoianu a trebuit să se ocupe de reorganizarea administrativă, reformele sale vizând și teritoriile noi care au fost atașate țării. Poliția a trebuit să fie instituită și în celelalte zone, mai întâi în Basarabia și Bucovina în anul 1918, iar mai apoi Transilvania în anul imediat următor.

Legea de Organizare a Poliției Generale a Statului avea să fie adoptată în anul 1929, iar aceasta prevedea o împărțire bine organizată și definită, astfel fiind create trei direcții centrale: administrativă, judiciară și de siguranță. În ceea ce privește organele exterioare, acestea erau alcătuite de: Prefectura Poliției Municipiului București, Inspectoratele regionale, Chesturile de poliție, Polițiile de reședință, Comisariatele și Detașamentele de Poliție.

Prin Decretul – Lege nr. 2.370 din vara anului 1940 a fost creată Direcția Generală a Poliției și Siguranței Statului, care era alcătuită din fosta Direcție Generală de Poliție, Corpul de Jandarmi, și nu în ultimul rând, instituția care a luat naștere în anul 1859, Prefectura Poliției Capitalei. După numai două luni, intrând în funcție generalul Ion Antonescu, Decretul Lege a fost abrogat, astfel reînstituindu-se forma de organizare anterioară (Biroul Protocol Inspectoratul General al Poliției Române, 2012, p. 9).

Miliția a luat naștere în anul 1949 odată cu Decretul nr. 25 din 23 ianuarie 1949, iar la câteva decenii, odată cu Revoluția din România din iarna anului 1989, s-a reînființat Poliția Română prin Decretul – Lege nr. 2 din 27 decembrie 1989. Nevoia reglementării competențelor acestei instituții a

condus la apariția Legii nr. 26 din 18 mai 1994 și a Legii 218 din 23 aprilie 2002.

Decretul din anul 1949 a creat Direcția Generală a Miliției, astfel desființând Poliția și Jandarmeria. Nevoia de claritate în ceea ce privește atribuțiile Miliției a dus la nașterea deciziei numărul 43, prin care s-au clarificat sarcinile acestei noi instituții. Tot în același an au fost instituite Trupele de securitate, acestea îndeplinind unele îndatoriri care anterior se aflau în sarcina Jandarmeriei, dar nu au fost asimilate de către Miliție.

Cu toate că poliția a avut un rol important în dezvoltarea țării, această instituție a fost privită cu alți ochi de către unii cetățeni, aceștia susținând faptul că poliția a ajutat la menținerea regimului comunist de până la 1989 (Biroul Protocol Inspectoratul General al Poliției Române, 2012, p. 11).

Pentru a se asigura respectarea drepturilor cetățenilor, dar și siguranța persoanelor, Poliția Română a cunoscut mai multe transformări după anul 1990. De asemenea, acestea s-au datorat și modificărilor care au avut loc în acea perioadă imediat următoare a Revoluției din anul 1989. Schimbările au avut în vedere și drepturile protejate de către legislația internațională și de tratatele internaționale la care România este parte.

Potrivit art. 1 din Lege nr. 218 din 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, „Poliția Română face parte din Ministerul de Interne și este instituția specializată a statului, care exercită atribuții privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice, în condițiile legii” (Legea nr 218/ 2002).

Legislația cu privire la drepturile și libertățile omului se află într-o continuă dezvoltare, iar datorită faptului că Poliția Română are ca scop apărarea și asigurarea exercitării acestora, și legile care precizează organizarea și funcționarea acestei structuri vor trebui să se adapteze schimbărilor apărute.

Instituția Poliției Române a fost într-o continuă dezvoltare, dar niciodată nu a trecut pe locul doi interesele generale ale cetățenilor, încercând să fie liantul dintre aceștia și instituțiile statului, ajutând astfel la crearea unui stat democrat.

II.2. Cadrul normativ de funcționare a Poliției Române

România a elaborat mai multe legi de-a lungul timpului referitoare la atribuțiile polițistului, dar și la modul de organizare și funcționare a Poliției Române. Majoritatea normelor au fost adoptate după începerea tratatelor

privitoare la aderarea României la Uniunea Europeană. Reorganizarea organelor polițienești a fost o necesitate contemporană, fiind nevoie să existe o concordanță între reglementările europene și cele la nivel național.

Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, împreună cu Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, au constituit „reper fundamentale pentru Poliția Română din prezent” (Druga & Stirbu, 2016, p. 419), clarificând și stabilind anumite aspecte referitoare la funcționarea acestei structuri (Torje, 2015). De asemenea, s-a pus accentul și pe polițist și pe cariera acestuia, nu numai pe atribuțiile generale ale Poliției Române.

Datorită evoluției societății românești, legislația internă a fost nevoită să se adapteze dispozițiilor legale internaționale, punând în concordanță activitatea desfășurată de către polițiștii de pe teritoriul României, cu a celor din afara granițelor. Astfel au luat naștere noi structuri care au avut ca scop combaterea criminalității și supravegherea acestuia. Mai mult, s-a născut un interes în legătură cu modul în care este percepută Poliția Română de către cetățeni, încercându-se creșterea nivelului de încredere pe care o au aceștia în organele de poliție și în munca pe care o depun atât în timpul serviciului, cât și în afara acestuia (Ștefan, 2013).

II.2.1 Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române

Dispoziții generale

Poliția Română (Legea nr 218/ 2002, Art. 1) este o structură a Ministerului de Interne a cărei atribuții au ca scop „apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice în condițiile legii” (Legea nr 218/ 2002, Art. 1). Această dispoziție este prezentă chiar în primul articol al Legii, acest fapt punând în evidență importanța exercitării corecte a atribuțiilor de către personalul din cadrul Poliției Române.

Activitatea Poliției Române nu a putut rămâne nedefinită, aceasta trebuind reglementată. Art. 2 al prezentei legi specifică faptul că activitatea acestei instituții este un serviciu public specializat, iar realizarea acestuia are în vedere atât interesul persoanei cât și interesul comunității. Mai mult, Poliția Română trebuie ca prin activitățile pe care le desfășoară să vină în sprijinul instituției statului, având la bază doar legea. De asemenea, pentru ca acțiunile Poliției Române să conducă la un rezultat pozitiv, aceasta trebuie să

coopereze nu numai cu instituțiile statului, ci și cu organizațiile neguvernamentale, persoanele fizice și juridice, dar nu trebuie să depășească limitele prevăzute de lege.

Organizarea Poliției Române va tine cont atât de împărțirea administrativ-teritorială (Legea nr 218/ 2002, Art. 4, Alin. 1) a țării, cât și de specificul unor sectoare ale economiei naționale sau al unor obiective economice sociale. Pentru a se putea înființa o unitate de poliție este nevoie de un ordin al Ministrului de Interne.

Structura organizatorică

Poliția Română este o instituție alcătuită din mai multe structuri (Druga & Stirbu, 2016, p. 421) și anume: Inspectoratul General al Poliției Române, unități teritoriale, instituții de învățământ și alte unități necesare (Legea nr 218/ 2002, Art. 5).

Structura centrală este reprezentată Inspectoratul General al Poliției Române, unitate atât cu personalitate juridică, cât și competență teritorială generală. Printre atribuțiile acestei structuri se numără cele de conducere, îndrumare și controlare a secțiilor de poliție care sunt aflate în subordine, dar și investigarea și cercetarea infracțiunilor care prezintă un grad ridicat de gravitate. Pe lângă acestea, Inspectoratul General al Poliției Române poate exercita și alte atribuții, dar cu condiția ca acestea să fie încadrate în competența sa prin lege.

Inspectorul general este persoana calificată care poate conduce Inspectoratul General al Poliției Române, acesta având posibilitatea de a fi numit de către Primul-ministru prin actul de decizie. Înainte de această procedură, trebuie să existe o propunerea a Ministrului de Interne care a trecut pe Corpul Național al Polițiștilor și a fost admisă ulterior.

Dispozițiile emise de către inspectorul general al Inspectoratului General al Poliției Române sunt obligatorii pentru personalul care se află în subordinea acestuia. În timp ce aceste acte sunt în curs de elaborare, pentru a se încadra în normele legale, este necesară consultarea Corpului Național al Polițiștilor și Consiliul (Consiliu Superior).

Unitati teritoriale din subordinea Inspectoratului General al Politiei Romane

În Municipiul București există Direcția generală de poliție care are personalitate juridică, fiind condusă de către directorul general, acesta din urmă fiind ajutat de adjuncții din subordine.

La nivel de județ sunt instituite inspectorate de poliție, aceste unități având și ele la rândul lor personalitate juridică. Conducerea acestora este efectuată de către un inspector-șef, care este ajutat în exercitarea atribuțiilor de serviciu de către adjuncți (Legea nr 218/ 2002, Art. 12).

Persoanele care se află pe posturile de conducere ale acestor unități teritoriale, directorul general și inspectorii-șefi, sunt numiți în funcție de către Ministrul de Interne. De asemenea, și eliberarea acestora din exercitarea atribuțiilor este făcută prin ordinul aceluiași ministru. Candidații sunt propuși de către inspectorul general al Inspectoratului General al Poliției Române, după ce, în prealabil, a fost consultat atât Corpul Național al Polițiștilor, cât și prefectul.

Având în vedere structura capitalei, au fost constituite unități de poliție a sectoarelor, acestea regăsindu-se în cadrul Direcției generale de poliție a Municipiului București. La rândul său, fiecare sector are propriile secții de poliție, numărul acestora nefiind unul la întâmplare, ci stabilit prin ordinul Ministrului de Interne. Pentru a se putea determina numărul secțiilor de poliție al fiecărui sector trebuie avute în calcul mai multe criterii precum: întinderea teritorială a sectorului, numărul de cetățeni care locuiesc în acea circumscripție și importanța obiectivelor atât economice cât și sociale și politice care există.

Atât în rândul municipiilor, cât și în rândul orașelor se pot înființa poliții municipale și orașenești. De asemenea, în municipii pot exista secții de poliție. La nivelul zonei rurale, comunele au posturi de poliție, iar în cazul celor cu sate și cătune disperate, există birourile de poliție. Cele din urmă menționate pot fi create doar prin respectarea criteriilor prevăzute la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 218 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

În ceea ce privește prevenirea și combaterea infracționalității, pot fi create unități în structura Poliției Române care să aibă acest obiectiv.

Autoritatea teritorială de ordine publică

Autoritatea teritorială de ordine publică are rol consultativ și este organizată atât la nivelul Municipiului București, cât și la fiecare județ de pe teritoriul țării. Această unitate își desfășoară activitatea numai în interesul comunității (Legea nr 218/ 2002, Art. 17). Autoritatea teritorială de ordine publică are anumite atribuții, care sunt reglementate de art. 18 din Legea nr. 218 din 2002. Autoritatea trebuie să prezinte propuneri care au ca scop soluționarea unor sesizări a căror obiect sunt drepturile și libertățile fundamentale ale omului. De asemenea, aceasta nu numai face propuneri, ci organizează și consultări referitoare la siguranța persoanei și a ordinii

publice, care ar fi prioritățile. Un important punct de vedere este adus în dezbatere de către membrii comunităților locale, această categorie fiind una dintre cele mai apropiate de viața pe care cetățenii o au într-o anumită zonă. În fiecare an, această autoritate are obligația de a întocmi un raport (anual) în care se analizează eficiența activităților desfășurate de către unitățile de poliție, aceste date fiind făcute publice.

În ceea ce privește competența autorității teritoriale de ordine publică, aceasta nu există în cazul problemelor de tip operativ ale poliției. În timpul exercitării atribuțiilor cu care a fost învestită, autoritatea teritorială de ordine publică emite hotărâri, dar acestea au doar un caracter de recomandare.

Cheltuielile (Legea nr 218/ 2002, Art. 20) efectuate pentru Municipiul București vor fi suportate din bugetul capitalei, iar în cazul celor din teritoriu, acestea vor fi achitate din bugetele județului în speță.

Raporturile dintre poliție și autoritățile administrației publice locale

Pentru a se menține o bună legătură între instituții, iar ca acțiunile să fie pozitive, trebuie să existe o relație strânsă de colaborare între unitățile teritoriale de poliție și „prefecții, autoritățile administrației publice locale, autoritățile judecătorești, serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, precum și cu reprezentanți ai comunității” (Legea nr 218/ 2002, Art. 22).

Legătura (Legea nr 218/ 2002, Art. 24) trebuie să existe între unitățile teritoriale de poliție și consiliile locale, primării, pentru a se putea pune în executare, în limitele legii, hotărârile sau dispozițiile emise de către acestea.

Pentru ca atribuțiile poliției să fie îndeplinite cu succes și să fie eficiente, se pot încheia anumite protocoale între autoritățile administrației publice locale și cele de poliție. Acest fapt se poate întâmpla numai în anumite cazuri și este obligatoriu ca instituțiile între care se încheie aceste protocoale să fie de comun acord. În cazul în care se descoperă că poliția nu și-a îndeplinit întocmai atribuțiile stabilite prin protocolul încheiat, administrația publică poate sesiza organul superior de poliție cu scopul de a se deschide o anchetă sau de a se investiga faptele săvârșite sau cele care au fost omise.

Atribuțiile Poliției Române

Poliția Română prezintă mai multe atribuții, cele principale fiind enumerate în Legea nr. 218 din 2002, la articolul 26.

Una dintre cele mai importante atribuții pe care le are Poliția Română este apărarea vieții omului, fiind un aspect care stă la baza oricărei națiuni și este tratat cu un mare interes de către articolele de specialitate internaționale. De asemenea, libertatea persoanelor este un alt aspect ce a fost dezbătut la nivel internațional, existând mai multe acte care interzic îngrădirea acestui drept. Nici celelalte drepturi legitime ale cetățenilor nu rămân neapărate, Poliția Română depunând toate diligențele posibile pentru ca fiecărei persoane să nu îi fie îngrădite drepturile.

Menținerea ordinii și liniștii publice (Manta, 2016, p. 617) intră tot în atribuțiile Poliției Române, acest lucru facilitând respectarea și asigurarea atât a libertății fiecărei persoane, cât și siguranța cetățeanului. Pentru a se menține ordinea și liniștea publică, Poliția Română trebuie să fie capabilă la orice moment să identifice anumite acțiuni care ar putea pune în pericol viața și să le și contracareze. Protejarea proprietății private face parte tot din atribuțiile Poliției Române, această unitate având în vedere nu numai ocrotirea proprietății publice.

Poliția Română va colabora cu unitățile de jandarmerie, le va oferi acestora informațiile necesare pentru menținerea sau chiar și restabilirea ordinii și liniștii publice. Această situație apare în special atunci când se desfășoară mitinguri sau alte tipuri de manifestări care au loc în public.

Pentru a se putea descoperi sau neutraliza anumite dispozitive pirotehnice care au ca scop vătămarea corporală a cetățenilor, Poliția Română va colabora și cu alte instituții prevăzute de lege ca fiind competente în asemenea situații. În același fel se va proceda și dacă dispozitivul ar putea provoca anumite daune atât proprietății publice cât și celei private sau dacă va tulbura ordinea publică.

Detectivii privați nu se pot organiza și funcționa sub forma unei societăți decât dacă au fost avizați de către Poliția Română. Acest fapt este valabil și în cazul firmelor de pază și protecție sau gărzilor de corp, Poliția Română având obligația să le controleze potrivit legii.

Un rol important joacă Poliția Română în prevenirea și combaterea infracțiunilor, realizând astfel diverse activități, dar, în același timp, ocupându-se și de strângerea informațiilor necesare. Printre cele mai întâlnite infracțiuni care se urmăresc a fi combătute se numără cele de corupție și de crimă organizată. În cazul în care au fost săvârșite infracțiuni, Poliția Română efectuează activități care au ca scop constatarea și cercetarea faptelor penale, potrivit competenței instituite de lege.

În anumite situații prevăzute de lege, Poliția Română trebuie să asigure protecția persoanei care a fost vătămată (Dogru, 2013, p. 194) în cursul săvârșirii unei infracțiuni. Pe lângă aceasta, și martorul care relatează aspecte importante referitoare la comiterea infracțiunii trebuie avut în vedere și protejat. Acesta poate fi amenințat, constrâns să dea o declarație falsă organelor judiciare sau chiar vătămat de către suspect sau inculpat (sau de către o persoană angajată de către unul dintre aceștia). Pentru ca un proces penal să se desfășoare conform legii și pentru a se aplica toate sancțiunile care sunt necesare, trebuie să existe un raport de cooperare între instanță și Poliția Română, altfel neputându-se pune în practică anumite soluții.

Poliția Română prin personalul pe care îl are în subordine poate atât constata săvârșirea unor abateri, cât și aplicarea unor sancțiuni contravenționale, toate aceste aspecte fiind prevăzute de lege.

Datorită naturii atribuțiilor de serviciu ale magistraților, și aceștia împreună cu familiile lor trebuie protejați de către Poliția Română în anumite situații în care este pusă în pericol atât viața, cât și integritatea corporală sau bunurile acestora.

Unele persoane încearcă să se sustragă (Druga & Stirbu, 2016, p. 420) din cadrul urmăririi penale sau nu doresc să execute pedeapsa, Poliția Română trebuie să efectueze anumite activități prin care să le depisteze și să le prezinte organelor competente. În această situație se află și persoanele dispărute, polițiștii încercând prin metodele pe care le au la îndemână găsirea acestora.

Având în vedere că migrația este un subiect care a luat amploare în ultima vreme pe plan internațional, Poliția Română trebuie să prevină, dar să și combată migrația ilegală, existând anumiți pași care vor fi urmați în urma depistării unor persoane care îndeplinesc acest criteriu.

Pentru a ajuta magistrații să ajungă la decizia corectă, Poliția Română, prin structurile din alcătuirea sa, folosește diferite mijloace tehnico-științifice pentru cercetarea probelor și a locului în care au fost săvârșite infracțiuni. Probele ce sunt recoltate de la fața locului vor fi analizate de către specialiști în laboratoare pentru a putea furniza cât mai multe informații posibile cu scopul aflării adevărului.

În ceea ce privește materialele radioactive și nucleare, Poliția Română controlează, potrivit legii, regimul acestora. În această situație se regăsesc și substanțele toxice și stupefiantele, dar și alte obiecte sau materii care, potrivit legii, sunt supuse autorizării.

Traficul de pe drumurile publice este supravegheat de către persoanele din subordinea Poliției Române, iar pentru îmbunătățirea acestuia este nevoie de o relație de cooperare cu autoritățile publice sau alte instituții. De asemenea, polițiștii au îndatorirea să verifice starea tehnică a autovehiculelor care circulă pe drumurile publice, dar să și inițieze măsuri prin care să îi educe pe ceilalți conducători care participă la trafic.

Poliția Română este cea care, prin organele sale abilitate, controlează legalitatea stabilirii domiciliului, sau în alte cazuri, a reședinței cetățenilor români sau a celor străini care s-au stabilit teritoriul României.

Cazierul judiciar este eliberat de Poliția Română, iar baza de date le servește acestora cu privire la numărul de persoane care au fost cercetate penal, condamnate sau asupra cărora au fost înființate anumite măsuri cu caracter penal.

La nivel național, Poliția Română analizează și cercetează infracționalitatea din România, iar în urma raporturilor propune desfășurarea unor activități cu scopul de a preveni comiterea altor infracțiuni (Rotaru, 2013, p. 19). Dacă aceste măsuri sunt aprobate de administrația publică locală sau centrală, Poliția Română are datoria de a colabora (Niță, 2012, p. 20) cu aceste instituții și de a încerca sprijinirea acestora în vederea efectuării activităților de natură preventivă. De asemenea, colaborarea se va desfășura și cu privire la organizațiile neguvernamentale și a instituțiilor de învățământ. Pentru ca efectul să fie unul scontat, se vor crea legături și cu structuri din alte state sau instituții internaționale.

Pe lângă aceste atribuții menționate, Poliția Română exercită și alte atribuții, doar dacă acestea sunt prevăzute de lege.

Organele de cercetare penală sunt polițiști desemnați prin dispoziție de către inspectorul general al Inspectoratului General al Poliției Române.

Personalul Poliției Române

Potrivit Legii nr. 218 din 2002, personalul care face parte din cadrul Poliției Române este format din „polițiști, alți funcționari publici și personal contractual” (Legea nr 218/ 2002, Art. 29).

Prin statutul polițistului au fost specificate drepturile și îndatoririle ale unui polițist din cadrul Poliției Române. Referitor la personalul contractual, acesta își desfășoară activitatea sub imperiul reglementărilor din domeniul muncii (legislația muncii), numai dacă legea în vigoare nu dispune altfel.

Drepturile și obligațiile polițistului

Polițistul, odată cu atribuțiile pe care le primește atunci când este numit în funcție, are anumite drepturi și obligații care sunt prevăzute de lege.

Pentru a putea dovedi calitatea și funcția pe care o exercită, înainte de toate, polițistul trebuie să se legitimeze în fața persoanelor cu care interacționează. Mai apoi, acesta are dreptul să ceară celor care încalcă legea sau există suspiciuni că plănuiesc să săvârșescă o faptă care contravine legii, să se legitimeze pentru a le putea identifica. În cazul în care unele persoane pun în pericol viața celor din jur sau tulbură ordinea și liniștea publică, polițistul trebuie să le conducă la sediul poliției. Dacă acestea se opun, organul de poliție va fi obligat să folosească forța pentru a le putea imobiliza.

Persoanele care pot ajuta la exercitarea și îndeplinirea atribuțiilor poliției și este necesară prezența acestora, sunt invitate la unitate și sunt informate, în scris, despre motivul pentru care au fost chemate, dar și scopul pe care îl au în rezolvarea unei situații.

Datorită relațiilor de cooperare dintre Poliția Română și celelalte instituții, poliștii au obligația de a executa mandatele de aducere, de arestare și de executare a pedepselor (Legea nr 218/ 2002, Art. 31, Alin. 1, Lit. d), în condițiile și situațiile prevăzute de lege. Mai mult, aceștia au dreptul de a pătrunde în locuințele unor persoane în momentul comiterii unei infracțiuni sau în situația în care sunt urmăriți niște infractori. În cazul autovehiculelor, poliștii pot verifica bordurile pentru a se asigura că nu se transportă substanțe stupefiante sau alte mărfuri care să nu fie însoțite de acte. Persoanele și bagajele pot fi și ele verificate în situația în care există indicii concrete potrivit cărora s-a comis sau se va comite o infracțiune sau ar putea avea loc atacuri teroriste.

Armamentul din dotare și muniția necesară trebuie purtate de către polițist chiar dacă acesta poartă uniforma de serviciu sau este îmbrăcat în haine civile. Pentru a se pune în aplicare misiunile programate, poliștii trebuie să utilizeze autovehiculele din dotare, atât cele care au însemnele distinctive ale poliției, cât și cele fără aceste simboluri.

Polițistul are dreptul să folosească atunci când consideră a fi necesar un alt mijloc de transport, excepție făcând cele care fac parte din corpului diplomatic Legea nr 218/ 2002, Art. 31, Alin. 1, Lit. i). Această situație este posibilă în cazul în care polițistul trebuie să ia anumite măsuri prevăzute de lege, nu pot fi exercitate printr-o altă modalitate și nu pot fi amânate. Desigur, proprietarii pot face o cerere să li se achite anumite cheltuieli, aceste

sume fiind suportate de către unitățile de poliție sau, în cazul în care există o persoană vinovată, aceasta va fi cea care le va suporta.

Ajutorul cetățenilor este bine-venit, polițiștii având dreptul să ceară sprijinul populației cu scopul de a prinde și conduce la secția de poliție a celor care au săvârșit infracțiuni.

Exercitarea de către polițist a drepturilor pe care acesta le-a dobândit potrivit legii în vigoare, trebuie să nu depășească limita legală și nici să nu lezeze drepturile și libertățile celorlalți din jurul.

Livrarea supravegheată este o metodă folosită destul de des de către polițiști pentru a putea prinde firul unei criminalități în serie. Astfel sunt trecute pe teritoriul țării droguri sau alte bunuri care, potrivit legii, nu ar avea dreptul de circulație, acest fapt având loc sub stricta supraveghere a procurorului, acesta și controlând situația și acțiunile care se efectuează. Scopul acestei metode este acela de descoperire a persoanelor care săvârșesc infracțiunile și de a pune capăt în cele din urmă a criminalității organizate în speță.

Informațiile și datele care sunt cunoscute de către polițiști în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu trebuie să rămână confidențiale, aceștia neavând dreptul să le divulge unor alte persoane sau să le folosească cu alt scop decât cel prevăzut de lege.

Pentru a se putea restabili ordinea și liniștea publică, în cazul în care persoanele care cauzează tulburarea refuză să coopereze sau să asculte de ordinele date de către polițiști, aceștia din urmă au dreptul să folosească și alte mijloace care să le vină în ajutor precum: scuturi de protecție, bastoane de cauciuc, căști cu vizor etc. Toate aceste obiecte pe care le folosesc, dar și prin acțiunile lor, aceștia nu trebuie să pună în pericol viața persoanelor vinovate de situația în cauză sau a celor din jur, dar nici să le producă vătămări corporale grave.

Mijloacele pe care le pot folosi polițiștii în anumite situații, pot fi utilizate împotriva anumitor categorii de persoane:

a) „întreprind acțiuni care pun în pericol integritatea corporală, sănătatea sau bunurile altor persoane;

b) blochează, în afara condițiilor legii, căile publice de circulație, încearcă să pătrundă, fără drept sau refuză să părăsească sediile autorităților publice, ale partidelor politice, ale instituțiilor și organizațiilor de interes public ori privat, periclitează în orice mod integritatea sau securitatea acestora ori a personalului sau tulbura desfășurarea normală a activității;

c) ultragiază persoanele cu funcții ce implică exercițiul autorității publice;

d) se opun sau nu se supun, prin orice mijloace, îndeplinirii solicitărilor legale ale polițistului, numai dacă exista o temere legitimă ca prin acțiunile lor pot pune în pericol integritatea corporală sau viața polițistului” (Legea nr 218/ 2002, Art. 34, Alin. 2).

Acțiunile extreme care se desfășoară în public trebuie să fie făcute prin aducerea la cunoștință a cetățenilor despre identitatea polițiștilor prin strigarea cuvântului „Poliția!” (Legea nr 218/ 2002, Art. 34, Alin. 1). De asemenea, atunci când este necesar, polițistul este îndreptățit să folosească arme albe sau arme de foc. Utilizarea acestora din urmă trebuie făcută cunoscută în prealabil prin somația „Stai, stai că trag!” (Legea nr 218/ 2002, Art. 34, Alin. 1). În cazul legitimei apărări, polițistul nu este obligat să folosească somația precizată anterior.

În situațiile în care armamentul din dotare este folosit de către polițist în limitele prevăzute de lege și îndeplinește toate condițiile necesare, acesta nu este tras la răspundere pentru faptele sale, caracterul penal al faptei fiind înlăturat.

Polițistul nu are dreptul să folosească forța sau armele în cazul femeilor care prezintă semne vizibile de sarcină, persoanelor invalide sau copiilor. Această situație poate avea loc doar atunci când există dovezi că aceste persoane săvârșesc un atac armat sau prin care ar putea pune în pericol viața mai multor cetățeni.

Atunci când o persoană amenință că va distruge o clădire sau anumite bunuri care sunt de interes privat sau public, polițiștii pot să ia inițiativă și să folosească forța pentru a îndepărta astfel de pericole.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor de ordin profesional, personalul din cadrul Poliției Române are îndatorirea să colaboreze cu alte instituții și să respecte drepturile și libertățile persoanelor de pe teritoriul țării.

1.2.2. Statutul polițistului, adoptat prin Legea nr. 360/2002

Statului polițistului, prind dispozițiile sale legale, oferă o definiție a polițistului: „Polițistul este funcționar public civil, cu statut special, înarmat, ce poartă, de regulă, uniformă și exercită atribuțiile stabilite pentru Poliția Română prin lege, ca instituție specializată a statului” (Legea nr. 360/2002, Art. 2, Alin. 1).

În timpul exercitării acestei funcții, polițistul își va asuma anumite riscuri, dar va avea și unele obligații, atât față de cetățeni, cât și față de celelalte instituții. Potrivit competenței sale, polițistul exercită autoritatea

publică, dar numai în cadrul și în legătură cu serviciul. Mai mult, îi este interzis acestuia să folosească funcția în anumite situații care prezintă scop personal.

Acțiunile și atitudinea pe care le are un polițist trebuie să fie în interesul comunității și să nu încalce sau să restrângă drepturile cetățenilor, care sunt prevăzute atât de dreptul intern, cât și de cel internațional sau de tratatele la care România este parte.

Polițistul este răspunzător pentru modul în care își exercită atribuțiile și felul în care acționează atunci când este în timpul serviciului. În cazul subordonaților, șefii ierarhici trebuie să își asume responsabilitatea pentru dispozițiile pe care le dau, dar și pentru legalitatea acestora.

Se va ține cont de condițiile în care polițistul își desfășoară activitatea, astfel acesta fiind recompensat prin acordarea, în anumite situații prevăzute de lege, unor drepturi compensatorii. Pentru ca un polițist să fie eliberat din funcție sau încadrat, se va ține seama de legislația în vigoare, respectându-se dispozițiile legale referitoare la calitatea de polițist.

Această profesie nu poate fi exercitată de orice persoană, ci doar de cea care, conform prevederilor legale, a obținut această calitate. Personalul Poliției Române poate proveni atât din rândul școlilor cu un astfel de profil din țară, cât și prin organizarea încadrărilor unor persoane din afara acestei sfere profesionale. Această din urmă calificare se poate realiza prin susținerea unui examen, sau în alte cazuri, prin participarea la un concurs.

Pentru a putea fi admise la o instituție de învățământ care aparține de Ministerul Administrației și Internelor, orice persoană este admisă în cadrul concursului, neexistând criterii de selecție precum sexul, religia, naționalitate etc.

Există anumite condiții care sunt impuse, iar pentru dobândirea statutului de polițist, acestea trebuie îndeplinite concomitent. Printre acestea, se numără cunoașterea limbii române, nivelul fiind unul ridicat atât în privința abilităților de scriere, cât și în privința discursului oral. Există și un prag de vârstă (Legea nr. 360/2002, Art. 17, Alin. 1, Lit. d), persoanele care nu au vârsta de 18 ani neavând dreptul de a se înscrie la concurs. Pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, polițistul trebuie să fie apt din punct de vedere medical, iar persoanele care au anumite afecțiuni ce influențează această capacitate fizică, dar și mentală, nu vor putea să profeseze.

Datorită faptului că se pune un mare accent pe integritatea polițistului, cetățenii români care doresc să dobândească statutul de polițist trebuie să nu aibă antecedente penale și nici să aparțină de vreo organizație

care desfășoară activități interzise de lege (Legea nr. 360/2002, Art. 17, Alin. 1, Lit. f). Având în vedere faptul că polițistul va reprezenta legea și ordinea la nivel național, trebuie să aibă un nivel ridicat de integritate și să nu fie compromis. Acesta va fi un exemplu pentru societate și nu poate fi unul negativ. Mai mult, pentru că este liantul între societate și celelalte instituții ale statului, nu are dreptul să facă parte dintr-un partid politic, astfel acesta urmărind asigurarea și respectarea legii, nu opiniile sau doctrina unui anumit partid.

Odată dobândit statutul de polițist, în unele cazuri, acesta poate fi și pierdut. În situația în care „încetează raporturile de serviciu” se va pierde și calitatea de polițist. De asemenea, când acesta este „transferat la alte autorități și instituții publice” reprezintă o altă condiție care duce la încetarea calității de polițist (Legea nr. 360/2002, Art. 18).

Un polițist poate să își facă o carieră în acest domeniu, statutul pe care are oferindu-i oportunitatea să avanseze în funcție și să se dezvolte pe plan profesional. Cariera unui polițist poate să fie strălucită, dar în spatele acesteia se află multe ore de muncă, stres și multă dedicație.

Prin dobândirea statutului de polițist, se nasc și anumite interdicții. Acestea sunt prezentate în art. 66 din Statutul polițistului și i se îngrădesc acestuia unele drepturi. De exemplu, polițistul nu are dreptul să participe la greve, acesta trebuind să dea dovadă de integritate și de imparțialitate. Odată aflat într-o tabără ar fi greu să fie obiectiv atunci când ar pune în aplicare legea. Cu toate că legea în vigoare îi dă dreptul să se folosească de forță în anumite situații, acest fapt nu este posibil în orice condiții și doar atunci când dorește polițistul. De asemenea, având în vedere principiile acestei meserii, polițistul nu poate să intervină în numele unei persoane pentru a-i ușura situația nefavorabilă și nici nu are dreptul să primească sau să solicite sume de bani sau alte alte bunuri. Acesta trebuie să își exercite atribuțiile de serviciu doar în conformitate cu legea și cu spiritul acesteia, nesupunându-se altor persoane din afara instituției (dacă legea nu prevede altfel).

Polițistul nu trebuie să abuzeze de funcția pe care o are, dar nici să o folosească în interes personal. Onoarea acestuia nu trebuie să fie lezată prin acțiunile pe care le întreprinde, demnitatea trebuind a fi neștirbită. De asemenea, secretul profesional nu poate fi dezvăluit unor persoane care nu au drept de a fi informate în această situație. Referitor la exprimarea opiniilor pe care le au polițiștii, aceștia pot apărea în mass-media, dar nu în emisiuni cu caracter politic. În schimb, aceștia au dreptul de a-și prezenta anumite

cercetări sau raporturi pe care le-au făcut, dar să aibă legătură cu funcția pe care o dețin.

Incompatibilitatea polițistului nu trebuie trecută cu vederea, existând anumite situații prevăzute de lege în care acesta nu poate îndeplini concomitent și o altă funcție. Potrivit art. 70, „Calitatea de polițist este incompatibilă cu deținerea și/sau exercitarea oricărei alte funcții publice decât cea în care a fost numit, precum și a demnităților publice alese” (Legea nr. 360/2002, Art. 70, Alin. 1). De asemenea, aceștia nu au dreptul să dețină o funcție într-o instituție publică, dar nici în cadrul regiilor autonome. Nici relațiile familiale nu sunt excluse din acest context, nefiind compatibile raporturile ierarhice dintre un soți polițiști. Dacă există un astfel de caz, unul dintre polițiști trebuie să ceară încetarea raporturilor în cauză în termen de 60 de zile.

Pentru o bună desfășurare a activităților polițienești și pentru a se ajunge la scopul urmărit, polițiștii trebuie să respecte legea și normele legale care fac referire la statutul acestora, dar și la legea de organizare și funcționare a Poliției Române.

1.2.3. Codul de etică și deontologie al polițistului

Codul de etică și deontologie al polițistului prezintă principiile și regulile care ar trebui să fie urmate de către acesta în cariera sa, fiind „o datorie de onoare” (H. G. Nr. 991/2005, Art. 1) din partea polițistului. Codul prevede reguli de conduită ce trebuie să fie respectate de către polițist în timp ce își exercită atribuțiile de serviciu. Mai mult, orice persoană este îndreptățită să ceară polițistului să respecte regulile prevăzute de acest cod (Stolojescu & Radu, 2013).

Scopul Codului de etică și deontologie al polițistului este acela de a asigura o conduită etică a acestuia. Formarea unei culturi profesionale stă la baza îndeplinirii obiectivului, dar și educarea personalului în spiritul acesteia joacă un rol important.

Codul prezintă pe scurt principalele funcții (H. G. Nr. 991/2005, Art. 3) pe care le are Poliția Română, iar printre acestea se numără și apărarea drepturilor și libertăților persoanei. Legea nr. 218 din 2012 menționează atribuțiile pe care trebuie să le exercite personalul din cadrul Poliției Române, acestea regăsindu-se amintite și de Codul de etică și deontologie al polițistului la articolul 3. Pe lângă apărarea persoanei și a drepturilor acesteia, polițistul trebuie să asigure ordinea și liniștea publică, acest fapt putând fi realizat prin combaterea infracționalității și pedepsirea persoanelor care au încălcat dispozițiile legale.

Atribuțiile pe care le au poliștii nu numai că au ca scop crearea unei atmosfere prielnice dezvoltării relațiilor sociale și economice, dar și promovarea încrederii atât între cetățeni, cât și între cetățeni și instituții. Toate aceste acțiuni asigură democrația statului, neîngrădindu-se drepturile persoanelor, decât dacă legea nu prevede altfel.

Activitatea pe care o desfășoară poliția este realizată în interesul persoanelor și a comunităților din care acestea fac parte. De asemenea, serviciul poliției vine și în ajutorul instituțiilor statului prin respectarea dispozițiilor legale prevăzute atât de legea națională, cât și de cea internațională.

Misiunile îndeplinite de către poliție sunt subordonate instituțiilor competente prevăzute de lege, iar cooperarea cu Ministerul Public se realizează în limitele competenței conferite prin dispozițiile legale.

Principii

Conduita (H. G. Nr. 991/2005, Art. 6) pe care trebuie să o aibă o persoană din structura Poliției Române este guvernată de anumite principii care sunt prevăzute de Codul de etică și deontologie al poliștilor. Cu toate că poliția are ca sarcină aplicarea legii, acest fapt nu le dă dreptul poliștilor să încalce legea, aceștia fiind ținuti să respecte atât prevederile legale, cât și drepturile și libertățile persoanelor care se află pe teritoriul României.

Funcția pe care o au poliștii nu le dă dreptul să fie mai presus de lege sau să nu o aplice conform dispozițiilor legale. Deoarece aceștia reprezintă într-o mare măsură legea, sunt obligați să se comporte și să efectueze misiuni care nu contravin legii.

În exercitarea atribuțiilor de serviciu, poliștilor nu are dreptul să discrimineze (H. G. Nr. 991/2005, Art. 6, Lit. b) unele persoane, îndatorirea lui fiind să le trateze pe toate cu egalitate. Religia, naționalitate, orientarea sexuală etc, nu ar trebui să constituie un criteriu care să influențeze modul în care poliștilor își face datoria. Poliștilor are obligația de a oferi un tratament corect fiecărei persoane în parte, părerile sau credințele proprii neavând dreptul să îi afecteze misiunile efectuate în cadrul profesional.

Transparența (Constantin, 2012, p. 155) este un alt principiu care guvernează comportamentul unui poliștilor, acesta fiind deschis, în limitele legii, către societate. Pentru a putea îmbunătăți serviciile pe care le prestează, poliștilor, având la baza experiența sa în domeniu, poate să își exprime părerea cu privire la un subiect. Mai mult, poliștilor atunci când își îndeplinește atribuțiile de serviciu trebuie să trateze cu prioritate efectuarea serviciului în interesul comunității.

Profesionalismul (H. G. Nr. 991/2005, Art. 6) este un alt principiu important după care se ghidează polițistul, acesta fiind reprezentat de măiestria și pregătirea pe care a acumulat-o acesta de-a lungul timpului odată cu experiența sa și punerea în practică a cunoștințelor sale. De asemenea, polițistul trebuie să acționeze responsabil și să aplice corect noțiunile teoretice pe care le stăpânește.

Polițistul, în timpul desfășurării activității pe care trebuie să o execute intră în contact cu numeroase date și informații, iar acesta are obligația de a nu le divulga persoanelor care nu sunt îndreptățite de lege sau să le folosească personal cu un alt scop. Acesta trebuie să asigure păstrarea acestor date și informații, garantând astfel securitatea lor.

Ca orice altă persoană, polițistul trebuie ca prin comportamentul său să respecte persoanele din jurul său și cele cu care va reacționa. Respectul se întinde și asupra valorilor sociale, dar și asupra normelor etice și deontologice. Nici instituțiile cu care acesta interacționează nu trebuie să fie tratate fără respect de către organul de poliție, acesta menținându-și o conduită conformă normelor sociale și a legii.

Odată intrat în funcție, polițistul este dator să își exprime loialitatea față de instituție prin comportamentul său, dar și față de valorile pe care aceasta le promovează. Acest fapt trebuie îndeplinit de către polițist prin acțiunile conștiente ale acestuia și din proprie inițiativă.

Integritatea (Constantin, 2012, p. 157) morală presupune însușirea polițistului a unui comportament care să fie în concordanță cu regulile etice și cele deontologice.

Polițistul are obligația de ași îndeplini atribuțiile de serviciu conform competenței sale, dar are și îndatorirea de a nu lăsa alte autorități sau alți colegi să influențeze negativ desfășurarea activității sale.

Exercitarea atribuțiilor

Polițistul trebuie să respecte dispozițiile legale atunci când desfășoară activități de serviciu, aceste dispoziții fiind prevăzute de către dreptul național sau cel internațional. De asemenea, polițistul trebuie să garanteze fiecărei persoane exercitarea neîngrădită a drepturilor pe care aceasta le are, respectând astfel principiul prezumției de nevinovăție.

Nu este lipsită cooperare dintre polițiști și cetățeni, aceștia asigurând respectarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei care sunt prevăzute atât de dreptul intern, cât și de cel internațional.

Polițistul care este în exercitarea atribuțiilor de serviciu este protejat de către instituție, cea din urmă oferindu-i sprijinul necesar. În timpul

îndeplinirii atribuțiilor, polițistul este sprijinit de către autoritățile publice, acest fapt fiind efectual potrivit legii în vigoare.

Utilizarea forței

Polițistul are dreptul de a folosi forța (Art. 31, Alin. 1, Lit. b) în îndeplinirea atribuțiilor doar în cazurile prevăzute de lege, acestea fiind expuse și în Legea nr. 218 din 2002. Acțiunile care impun folosirea forței sunt acceptate doar în situații excepționale, respectându-se prevederile legale. Scopul acestora trebuie să fie unul legitim, și forța să fie absolut necesară, neexistând alte mijloace pe care polițistul le-ar fi avut la îndemână la momentul desfășurării acțiunii. De asemenea, aceste demersuri trebuie făcute cu respectarea anumitor principii consacrate de către diferitele texte legislative și anume: necesitatea, gradualitatea și proporționalitatea (H. G. Nr. 991/2005, Art. 9, Alin. 2).

Cu ocazia îndeplinirii obiectivului legitim, exercitarea forței trebuie să înceteze. Cu toate că polițistul, în anumite situații, are dreptul să folosească acțiuni în forță, acesta nu trebuie niciodată să nu respecte demnitatea umană. Pentru a se restabili ordinea atunci când o persoană sau mai multe îl amenință și este confruntat fizic, polițistul trebuie să nu se lase intimidat de situație și să acționeze cu fermitate, dar să nu depășească limitele legii.

Deontologia măsurilor polițienești

Polițiștii au dreptul să ia unele măsuri (Legea nr. 218/2002, Art. 34, Alin. 1) prin care să priveze de libertate o persoană, iar acest fapt se realizează numai în măsura în care există indicii precum că o infracțiune a fost săvârșită sau urma a fi săvârșită. Pe lângă aceste semne, polițistul trebuie să respecte procedura legală și nu trebuie să depășească din perspectiva temporală perioada necesară îndeplinirii scopului inițial care a stat la baza luării măsurii.

Persoanele care sunt private de libertate în condițiile prevăzute de lege trebuie să informate și să li se aducă la cunoștință motivele pentru care le-a fost aplicată această măsură, dar și să li se asigure exercitarea drepturilor pe care acestea le dobândesc în urma stabilirii calității pe care o au în acea situație.

Polițiștii se vor ocupa de monitorizarea stării de sănătate a persoanei care va fi supusă măsurii de privare de libertate, îi vor asigura condiții igienice, de alimentație, dar și siguranță. Pe perioada aplicării măsurii, organul de poliție trebuie să respecte întocmai procedura prevăzută de lege pentru astfel de situații.

Relația polițistului cu diferite categorii de persoane

Polițistul, atât în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, dar cât și în afara acestora, are obligația de a ajuta persoana care a fost vătămată în urma comiterii unei infracțiuni. Organul de poliție va îndruma victima către instituțiile care îi vor putea oferi sprijinul necesar și îi o va informa cu privire la mijloacele pe care le are la îndemână pentru a duce la soluționarea situației în care aceasta se află.

În cazul martorilor, polițiștii trebuie să își desfășoare activitățile în conformitate cu competența cu care au fost învestiți și, de asemenea, să le respecte drepturile și libertățile acestora. În timpul derulării acțiunilor, polițiștii trebuie să acorde o mai mare atenție anumitor persoane și anume: „copiii, femeile, bătrânii și persoanele cu handicap” (H. G. Nr. 991/2005, Art. 11, Alin. 3).

Norme de conduită profesională a polițistului

Polițistul are datoria de a răspunde atunci când îi este adresată o solicitare, aceasta privind exercitarea profesiei, și trebuie să nu dea dovadă de un comportament care ar putea pune la îndoială încrederea cetățenilor în poliție. De asemenea, acționează disciplinat în concordanță cu obiectivele instituției din a cărei structură face parte, îndeplinind toate îndatoririle care i-au fost conferite odată cu funcția publică pe care a dobândit-o.

Amabilitatea trebuie să fie o caracteristică a polițistului, comportamentul acestuia fiind demn ferm și politic în același timp. Indiferent de situația în care va se afla, polițistul trebuie să fie calm și să acționeze corect, fără ca ideile personale sau părerile acestuia să îi afecteze conduita. Trebuie să înțeleagă situația în fața căreia este pus și să găsească mijloace optime de rezolvare a problemelor care s-au ivit, încercând să nu dezavantajeze nici cel puțin o parte care face parte din conflict.

Pentru a putea fi recunoscut de către populație, polițistul trebuie ca pe lângă uniforma de serviciu, să poarte și însemnele distinctive și echipamentul din dotare, toate acestea fiind prevăzute de lege. În acest fel, populația va avea încredere în persoana care se prezintă ca a fi polițist, și o va trata cu respect. De asemenea, acesta este obligat să se identifice și să-și facă cunoscută identitatea pe care o are în raport cu atribuțiile ce îi revin datorită funcției pe care o deține, reușind astfel să ducă la realizarea interesului public.

În timpul serviciului, dar și în afara acestuia, polițistul trebuie să protejeze și să asigure nedivulgarea atât a secretului de serviciu, cât și a celui de stat. Mai mult, informațiile și datele pe care le va cunoaște datorită

funcției pe care o îndeplinește, trebuie să fie confidențiale, neavând dreptul să le utilizeze în folos personal sau să le folosească abuziv. Nerespectarea confidențialității (Moris, 2011) și păstrarea secretului vor fi pedepsite conform legii penale în vigoare.

Polițistul căruia i se aduce la cunoștință săvârșirea unor acte de tortură sau rele tratamente administrate unei persoane trebuie să ia de îndată măsurile necesare pentru îndepărtarea acestora. Îi este interzis să fie pasiv sau să acționeze în favoarea acestor tratamente inumane.

Autoritatea publică de care se bucură polițistul în funcție nu poate fi folosită abuziv, și nici actele de corupție nu pot fi trecute cu vederea de către acesta. Îi este interzis polițistului să înfăptuiască acte de corupție prevăzute de legea penală cu scopul exercitării anumitor atribuții de serviciu care sunt prezente în fișa postului împotriva sau în beneficiul unei persoane. În cazul în care polițistul ia cunoștință de efectuarea anumitor acte de corupție care au loc în cadrul unității din care face parte sau din alte instituții, acesta are obligația de a sesiza superiorii săi sau alte organe competente.

Calitatea sau funcția pe care o are nu poate să fie folosită de către polițist în scop personal pentru a rezolva anumite probleme sau situații care nu au ca obiectiv interesul general al populației. Persoanele care sunt de părere că le-a fost creat un prejudiciu sau a fost lezate de către polițiști prin misiunile pe care aceștia le-au efectuat, pot dace contestație (H. G. Nr. 991/2005, Art. 19, Alin. 4).

Conform art. 21, alin. (1) din Codul de etică și deontologie al polițistului, „Polițistul este funcționarul public civil cu statut special, care exercită atribuțiile stabilite de lege pentru poliția română și celelalte structuri polițienești din Ministerul Administrației și Internelor.” Prin aderarea la Corpul Național al Polițiștilor, polițiștii pot să-și promoveze interesele pe care aceștia le consideră a fi importante în desfășurarea atribuțiilor de serviciu. De asemenea, prin aceeași metodă pot să își apere drepturile pe care le au atât ca persoană, dar și pe cele pe care le-au dobândit după ce au fost investiți în funcție.

Acțiunile pe care le desfășoară polițistul trebuie să fie legale și să se încadreze în legile din dreptul intern, dar să respecte și pactele și convențiile internaționale la care România este parte. Acesta răspunde personal pentru „acțiunile, inacțiunile și omisiunile sale” (H. G. Nr. 991/2005, Art. 23, Alin. 1), iar dacă trebuie să desfășoare anumite activități ilegale, este obligat să comunice superiorilor situația în care se află, informarea fiind făcută și

verbal, dar și în scris. În aceste condiții, atunci când polițistul refuză să execute ordinele, nu este sancționat disciplinar.

Funcția de conducere care este exercitată de către un polițist, îl va obliga pe acesta să răspundă pentru ordinele pe care le va da celor aflați în subordinea lui.

În situația în care polițistul nu respectă dispozițiile legale instituite prin Codul de etică și deontologie al polițistului, acesta va răspunde disciplinar, civil sau penal, conform legislației care este în vigoare.

Bibliografie

- Biroul Protocol Inspectoratul General al Poliției Române (2012). Poliția Română: Trecut-Prezent-Viitor. *Revista de investigare a criminalității*, Anul V, Nr. 1, 6-12. Retrieved from: http://www.cij.ro/revista/Revista_9.pdf
- Constantin, E. C. (2013). Principalele Coordonate ale dezvoltării carierei personalului Poliției Române. *Studii de securitate publică*, II, 2(6), 42. Retrieved from: <http://ssp.academiadepolitie.ro/revista/rev6.pdf>
- Dogaru, O. (2013). Deontologia polițistului în relație cu victimele infracțiunilor. *Studii de securitate publică*, II, 4(8), 51. Retrieved from: <http://ssp.academiadepolitie.ro/revista/rev8.pdf>
- Druga, C., & Stirbu, D. (2016). Instituția Poliției ca autoritate pentru asigurarea ordinii și siguranței. *Revista de investigare a criminalității*, IX(1), 417-421. Retrieved from http://www.cij.ro/revista/Revista_21.pdf
- Guvernul României, Hotărârea nr. 991 din 25/08/2005. *Codul de etică și deontologie al polițistului*. Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 813 din 07/09/2005.
- INSCOP Research (2015a). Încrederea în institutii. Retrieved from <http://www.inscop.ro/septembrie-2015-increderea-in-institutii/>
- INSCOP Research (2015b). Încrederea în institutii. Retrieved from <http://www.inscop.ro/decembrie-2015-incredere-institutii/>
- INSCOP Research (2016). Încrederea în institutii. Retrieved from <http://www.inscop.ro/aprilie-2016-increderea-in-institutii/>
- Legea nr. 218 din 2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române. Publicată în Monitorul Oficial nr. 305 din 9 mai 2002. Retrieved from <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/218-2002.php>
- Legea nr. 360 din 2002 privind Statutul polițistului. Publicată în Monitorul Oficial nr. 440 din 24 iunie 2002. Retrieved from <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/legea/360-2002.php>
- Manta, A. M. (2016). Ordinea și siguranța publică în sistem integrat. *Revista de investigare a criminalității*, IX(1), 612-619. Retrieved from http://www.cij.ro/revista/Revista_21.pdf
- Moris, C. (2011). *A Cross-National Study on Public Confidence in Police*. Boston (Massachusetts): Northeastern University.

- Niță, N. (2012). Particularitățile implementării sistemului de management al calității în Poliția Română. *Revista de investigare a criminalității*, V(2), 15-23. Retrieved from http://www.cij.ro/revista/Revista_11.pdf
- Poliția Română (2014). *Scurt istoric*. Retrieved from <https://www.politiaromana.ro/ro/informatii-generale/scurt-istoric>
- Rotaru, C. (2013). Unele aspecte privitoare la activitatea de prevenire a criminalității. *Studii de securitate publică*, Vol. II, Nr. 1(5), 10. Retrieved from <http://ssp.academiadepolitie.ro/revista/rev5.pdf>
- Stolojescu, G., & Radu, S. (2013). Principiile etice și juridice care stau la baza exercitării profesiei de politist [Legal And Ethical Principles Underlying The Police Duty]. *Studii de securitate publică*, Vol. II, Nr. 4(8), 167-177. Retrieved from <http://ssp.academiadepolitie.ro/revista/rev8.pdf>
- Ștefan, C-E. (2013). The Police Life in The Society. *Studii de securitate publică*, II, 3(7). Retrieved from <http://ssp.academiadepolitie.ro/revista/rev7.pdf>
- Torje, D-C. (2015). Polițistul – Oglinda societății. *Revista de investigare a criminalității*, VIII, Nr. special, I., 31-38. Retrieved from http://www.cij.ro/revista/Revista_18.pdf